

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

© 2019 **КОНДРАТЕНКО Н. О., ОБОЛЕНЦЕВА Л. В.**

УДК 332.48

JEL Classification: M41; L830

Кондратенко Н. О., Оболенцева Л. В.

Аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку готельного бізнесу в регіонах України

Проведено аналіз сучасного стану та встановлено тенденції розвитку готельного бізнесу у регіонах України. Зазначено, що в усіх областях України недостатньо розвинуті маркетингові засоби залучення туристів, інформація щодо багатьох видів послуг в індустрії гостинності або недостатня, або відсутня, оскільки спектр послуг дуже обмежений. Встановлено, що завантаження готелів в більшості регіонів України є сезонним (в областях, що не належать до активних туристичних зон, влітку вона найнижча, в курортних же зонах – влітку та взимку вона найвища). Також завантаження готелів протягом року, як правило, ще нерівномірне і за днями тижня – на вихідних воно знижується, зростаючи в будні за рахунок тих осіб, яких перебувають у відрядженні. Встановлено, що загальною тенденцією, з'ясованою в результаті проведених досліджень у всіх регіонах України, є визначення необхідності впровадження інновацій та нових партнерських взаємовідносин, зокрема, між турагентствами та готельно-ресторанними підприємствами, органами влади та державного самоврядування для ефективного розвитку регіональних інфраструктур. Це, насамперед, має реалізовуватись через механізми співробітництва із залученням різних джерел фінансування. У результаті проведеного аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку готельного бізнесу в регіонах України зроблено висновок, що за останні роки значно змінилися структура та стратегія розвитку готельних підприємств. Сьогодні необхідно покращувати якість послуг із одночасним розширенням їх асортименту, що пов'язано з постійно зростаючими вимогами споживачів відповідно до вимог провідних технологій. Значне розширення спектра засобів розміщення (апартаменти, вілли, будинки для відпочинку, замиські та гостьові будинки, шале тощо) дозволить якнайкраще зорієнтувати різні групи туристів та урізноманітнити види відпочинку.

Ключові слова: готельний бізнес, сучасний стан, тенденції розвитку, аналіз, регіон.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-4-72-80>

Рис.: 8. Табл.: 1. Бібл.: 11.

Кондратенко Наталія Олегівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту і публічного адміністрування, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: 2123kondratenko@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3305-9570>

Оболенцева Лариса Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри туризму і готельного господарства, Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова (вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002, Україна)

E-mail: larysa.obolentseva@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7085-6902>

УДК 332.48

JEL Classification: M41; L830

Кондратенко Н. О., Оболенцева Л. В. Анализ современного состояния и тенденций развития гостиничного бизнеса в регионах Украины

Проведен анализ современного состояния, и установлены тенденции развития гостиничного бизнеса в регионах Украины. Отмечено, что во всех областях Украины недостаточно развиты маркетинговые средства привлечения туристов, информация о многих видах услуг в индустрии гостеприимства или недостаточная, или отсутствует, поскольку спектр услуг очень ограничен. Установлено, что загрузка гостиниц в большинстве регионов Украины является сезонной (в областях, которые не относятся к активным туристическим зонам, летом она самая низкая, в курортных же зонах – летом и зимой она самая высокая). Также загрузка гостиниц в течение года, как правило, еще неравномернее и по дням недели – на выходных она снижается, возрастая в будни за счет тех лиц, которые находятся в командировке. Установлено, что общей тенденцией, выясненной в результате проведенных исследований во всех регионах Украины, является определение необходимости внедрения инноваций и новых партнерских взаимоотношений, в частности, между турагентства-

UDC 332.48

JEL Classification: M41; L830

Kondratenko N. O., Obolentseva L. V. Analysis of the Current State of and Trends in the Development of the Hotel Industry in Regions of Ukraine

An analysis of the current state of the hotel industry in regions of Ukraine is carried out, and trends in its development are revealed. It is noted that marketing tools for attracting tourists are underdeveloped in all regions of Ukraine, the information about many types of services in the hotel industry is either insufficient or absent mainly due to the very limited range of services. It is established that the occupancy of hotels in most regions of Ukraine is seasonal (in areas that do not belong to the most popular tourist zones, it is the lowest in summer; while in resort areas, it is the highest in summer and winter). Moreover, as a rule, the occupancy during the year is even more uneven by the days of the week – it decreases on weekends, increasing on weekdays due to people who are on a business trip. It is established that the general trend, identified as a result of the studies carried out for all regions of Ukraine, is to determine the need for innovation and new partnership relations, in particular, among travel agencies and hospitality enterprises, authorities and state self-government bodies, for an effective development of regional infrastructures. This, first of all, should be realized through coop-

ми і гостинично-ресторанними підприємствами, органами влади і державного самоуправління для ефективного розвитку регіональних інфраструктур. Это, прежде всего, должно реализовываться через механизмы сотрудничества с привлечением различных источников финансирования. В результате проведенного анализа современного состояния и тенденций развития гостиничного бизнеса в регионах Украины сделан вывод, что за последние годы значительно изменились структура и стратегия развития гостиничных предприятий. Сегодня необходимо улучшать качество услуг с одновременным расширением их ассортимента, что связано с постоянно растущими требованиями потребителей в соответствии с требованиями передовых технологий. Значительное расширение спектра средств размещения (апартаменты, виллы, дома отдыха, загородные и гостевые дома, шале и т. д.) позволит лучше сорентировать различные группы туристов и разнообразить виды отдыха.

Ключевые слова: гостиничный бизнес, современное состояние, тенденции развития, анализ, регион.

Рис.: 8. **Табл.:** 1. **Библ.:** 11.

Кондратенко Наталья Олеговна – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры менеджмента и публичного администрирования, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: 2123kondratenko@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3305-9570>

Оболентева Лариса Владимировна – доктор экономических наук, доцент, заведующий кафедрой туризма и гостиничного хозяйства, Харьковский национальный университет городского хозяйства им. А. Н. Бекетова (ул. Маршала Бажанова, 17, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: larysa.obolentseva@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7085-6902>

eration mechanisms involving various sources of financing. As a result of the analysis of the current state of and trends in the development of the hotel industry in regions of Ukraine, it is concluded that in recent years the structure and development strategy of enterprises in the hotel industry have changed significantly. Today, it is necessary to improve the quality of services with simultaneous expanding their range, which is justified by the ever-growing demand of consumers due to the requirements of advanced technologies. A significant expansion of the range of accommodation facilities (apartments, villas, holiday homes, country and guest houses, chalets, etc.) will help to better satisfy the demand of various groups of tourists and diversify types of recreation.

Keywords: hotel industry, current state, development trends, analysis, region.

Fig.: 8. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 11.

Kondratenko Natalia O. – Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Management and Public Administration, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: 2123kondratenko@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3305-9570>

Obolentseva Larysa V. – Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Tourism and Hotel Industry, O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (17 Marshala Bazhanova Str., Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: larysa.obolentseva@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-7085-6902>

Вступ. За останні роки форми організації готельного бізнесу значною мірою змінюється, оскільки туристи мають змогу порівнювати сервісне обслуговування в Україні та за кордоном і вимагають певного рівня комфорту. Це змушує керівництво готелів пристосовуватися до нових потреб споживачів, щоб задовольнити попит і сприяти подальшому розвитку туризму та глобального ринку готельних послуг.

Сектор готельної індустрії на сьогодні – найбільш затребуваний та динамічний сектор економіки України, здатний приносити реальний прибуток. Принципи та філософія діяльності підприємств готельного бізнесу залишаються незмінними протягом тривалого періоду часу, але, беручи до уваги сьогоденні тенденції розвитку галузі, інновації та комфорт в готельному бізнесі, відіграють чи не головну роль у висококонкурентній боротьбі готелів за кожного клієнта.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розвитку готельного бізнесу на рівні країни та її регіонів присвячені праці багатьох науковців і практиків. Серед них: О. Азарян [1], С. Байлик [2], Н. Бунтова [3], Я. Остапенко [4], О. Погоріляк [5], П. Подлепіна [6], В. Семенов [7], І. Чорна [8] та ін.

Проте ряд питань щодо перспектив розвитку готельного бізнесу на регіональному рівні залишаються не

опрацьованими повною мірою та потребують подальших досліджень на основі всебічного аналізу підприємств гостинності за регіонами України.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану та визначення тенденцій розвитку готельного бізнесу в регіонах України.

Виклад основних матеріалів дослідження. Сектор готельної індустрії на сьогодні – найбільш затребуваний та динамічний сектор економіки України, здатний приносити реальний прибуток. Беручи до уваги сьогоденні тенденції розвитку галузі, інновації та комфорт в готельному бізнесі відіграють чи не головну роль у висококонкурентній боротьбі готелів за кожного клієнта. Застосування новітніх технологій дозволяє готельерам підвищити ефективність фінансово-господарської діяльності, знаходити нові резерви підвищення якості обслуговування, ефективної охорони готельних номерів і майна гостей, надання нових готельних послуг.

Дослідження обсягу інвестицій в основний капітал туристичних регіонів України показує, що у 2016 р. понад 78 % загального обсягу капіталовкладень спрямовано у розвиток готелів та інших місць для короткотермінового проживання; 14 % – у розвиток ресторанів і припадає на Київ, Київську, Одеську, Львівську області; у 2017 р. ситуація майже не змінилася: 79 % капіталовкладень спрямова-

но на розвиток готельно-ресторанного бізнесу та особливо підприємств гостинності [9].

Важливою запорукою розвитку цієї індустрії є поступове збільшення кількості іноземних туристів, які отримали послуги суб'єктів туристичної діяльності (рис. 1).

Значно зросла кількість «внутрішніх» туристів, зокрема, за рахунок сімейних подорожей та поєднання ділових поїздок із відпочинком. Водночас кількість активних

підприємств, що надають готельно-ресторанні послуги, в регіонах України зменшилася. Це пов'язано із продовженням проведення бойових дій на сході України та тимчасово окупованих територіях, а також анексією Криму із його унікальним природно-рекреаційним потенціалом. Економічним чинником є висока конкуренція, яка виступає передумовою для активізації внутрішнього туризму та впровадження інновацій.

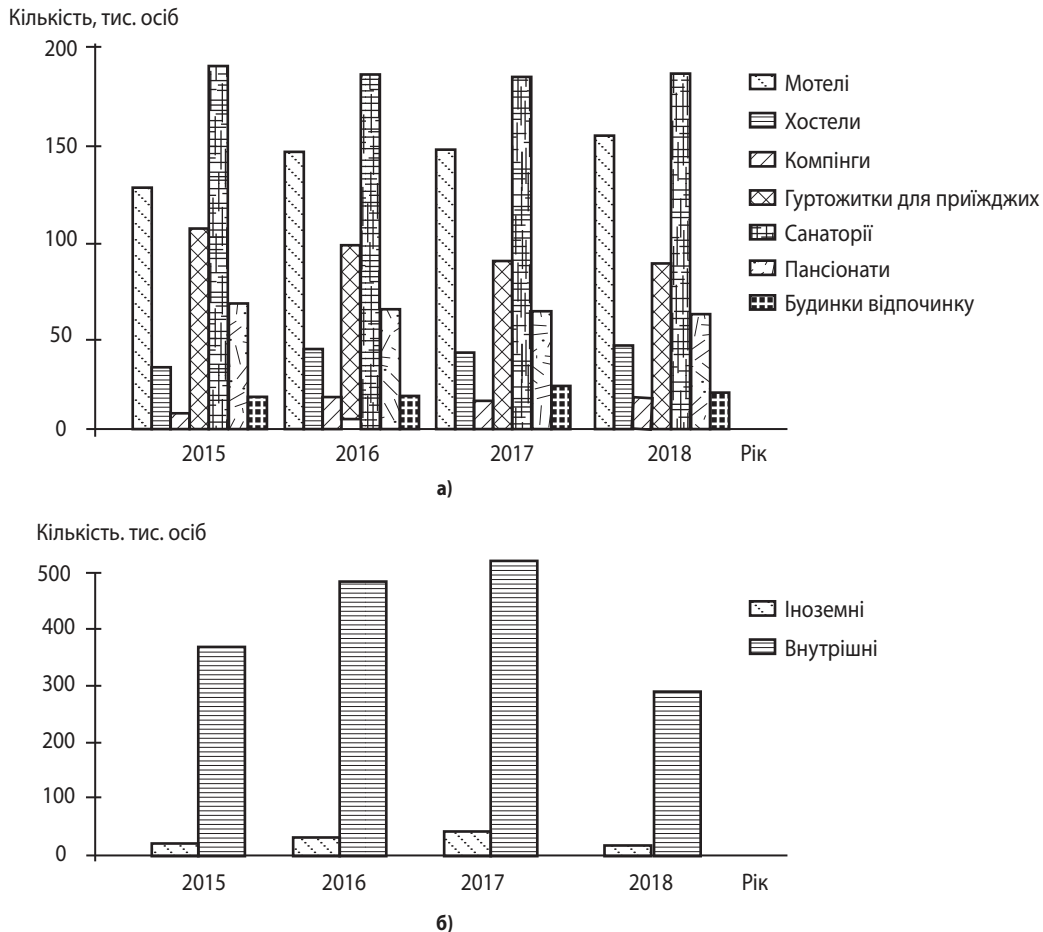

Рис. 1. Кількість розміщених осіб, обслуговуваних суб'єктами індустрії гостинності: а – загальна кількість; б – за резидентністю

Що стосується перспективних для розвитку регіонів – відбувається поступове зміщення в бік об'єктів туристичної інфраструктури та рекреаційно-туристичного господарства країни, зокрема, регіональних здравниць. Основними напрямками є Одеська, Миколаївська, Херсонська та Запорізька області. Що стосується західних регіонів, то це Карпатський, Поліський рекреаційні регіони.

Про це свідчать численні сюжети засобів масової інформації, які сповіщають про збільшення туристичних потоків у зазначені регіони. Така тенденція не може в подальшому не вплинути на одночасний притік грошового капіталу від активізації туристичного бізнесу, який змістив свої бажання до зазначених регіонів, та рівень доходів місцевих бюджетів [10].

Аналізуючи потоки туристів по окремих областях, зазначимо, що потоки іноземних туристів переважають

в Києві, Одеській, Львівській областях. В Закарпатській області кількість іноземних туристів за останні 3 роки зростає вдвічі. В деяких регіонах (Рівненська, Тернопільська, Черкаська, Херсонська, Миколаївська області) за останні роки іноземних туристів взагалі не було. Причиною цього є недостатній рівень розвитку фінансових послуг і систем зв'язку, самої туристської інфраструктури, а також низька якість надання послуг, відсутність маркетингових стратегій, спрямованих на розвиток індустрії гостинності і відсутність підготованих кадрів.

Розподіл підприємств гостинності, які надають послуги з тимчасового проживання та харчування в Україні, по регіонах нерівномірний (рис. 2), але з урахуванням клімато-географічного розташування регіонів і наявності загальновідомої культурної спадщини цілком оправданий. Розділ областей України на основні регіони (табл. 1) за гео-

Рис. 2. Розподіл підприємств тимчасового розміщення і харчування по регіонах України у 2018 р.

графічним розташуванням дозволив провести аналіз стану індустрії гостинності в кожній з них, а потім узагальнити ці відомості.

Готелі й інші засоби розміщення в Україні за останні 3–5 років певною мірою змінювали позиції свого розвитку, що знайшло відображення в зменшенні на 7–12 % кількості санаторіїв і пансіонатів із лікуванням. Хоча за 2017–2018 рр. ця тенденція зменшилася до 1,5–2,6 %. Кількість санаторіїв-профілакторіїв зменшилася на 30 %, і вони значною мірою використовуються лише як засоби для розміщення.

Кількість готелів з 2015 р. поступово зростає (рис. 3), переважно за рахунок апартаментів, міні-готелів

та гостьових будинків. Поступово збільшується і кількість бюджетних засобів розміщення (хостелів та готелів без категорії).

Їх послугами користуються динамічні неவிбагливі туристи, переважно молодого віку, або ті, хто подорожує із діловою метою, оскільки кількість гуртожитків, в яких вони раніше зупинялися, поступово зменшується.

Розподіл засобів розміщення по регіонах нерівномірний і відповідає економіко-географічному розташуванню, ступеню розвитку транспортної мережі й інфраструктури, природно-кліматичним умовам, наявності цікавих місць для відвідувань: пам'яників природи, архітектури, історії та культури.

Таблиця 1

Розподіл областей України за основними регіонами

Назва регіону та віднесених до нього територій				
Центральний	Північний	Західний	Південний	Східний
Вінницька	Житомирська	Волинська	Запорізька	Харківська
Дніпропетровська	Київська	Закарпатська	Миколаївська	–
Кіровоградська	м. Київ	Івано-Франківська	Одеська	–
Полтавська	Сумська	Львівська	Херсонська	Донецька
Хмельницька	Чернігівська	Рівненська	–	Луганська
Черкаська	–	Тернопільська	–	–
–	–	Чернівецька	–	–

Необхідно зазначити, що в усіх областях України недостатньо розвинуті маркетингові засоби залучення туристів; інформація щодо багатьох видів послуг в індустрії гостинності або недостатня, або відсутня, оскільки спектр послуг дуже обмежений.

Про недостатнє використання маркетингових заходів свідчить той факт, що на основних туристичних сайтах відомості про засоби розміщення набагато скромніші і наявна інформація лише про половину підприємств індустрії гостинності. Так, на відомому міжнародному інтернет-ресурсі Booking.com наявна інформація лише по половині підприємств по всій Україні порівняно з відомостями Державного комітету статистики.

Аналіз розподілу місць розміщення за даними інтернет-ресурсів [9] свідчить, що лише у Львівській, Київській (за рахунок м. Києва), Одеській та Харківській облас-

тах наявна інформація про 70–85 % засобів розміщення. Це свідчить про непродумані маркетингові стратегії або про їх відсутність взагалі.

Розподіл засобів розміщення в центральному регіоні (рис. 4), за винятком Кіровоградської області, майже пропорціональний. Стан матеріального забезпечення також середній, послуги стандартні і не відрізняються різноманітністю.

Станом на кінець 2015 р. кількість колективних засобів розміщення Дніпропетровської області складала 253 одиниці, порівняно з 2014 р. їх чисельність скоротилась на 12 одиниць. Кількість місць у таких засобах у 2015 р. складала 25,5 тис. одиниць, а кількість розміщених осіб – 418,3 тис. осіб. У 2018 р. у Дніпропетровській області стало працює 160 підприємств, більшу частину з яких складають готелі (50 %), бізнес-готелі (27,3 %), з'явилися 4 мотелі та

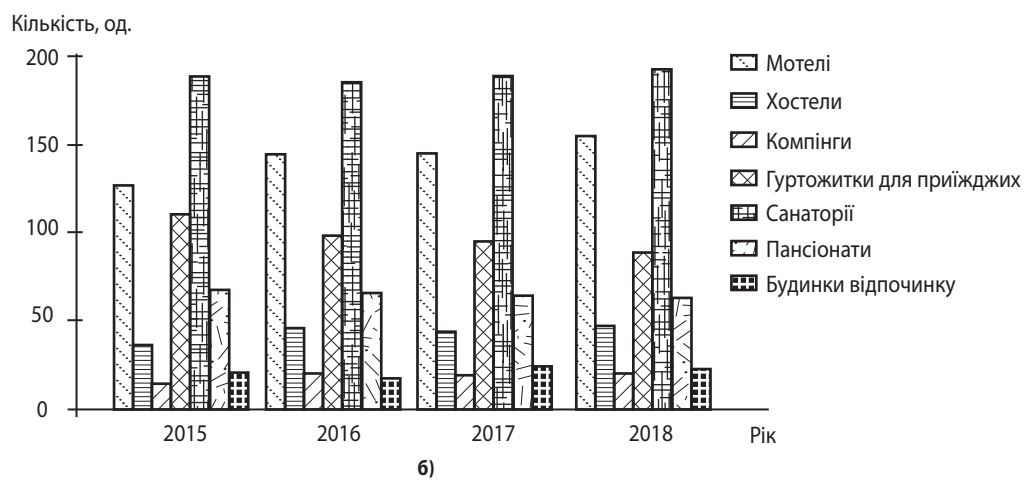
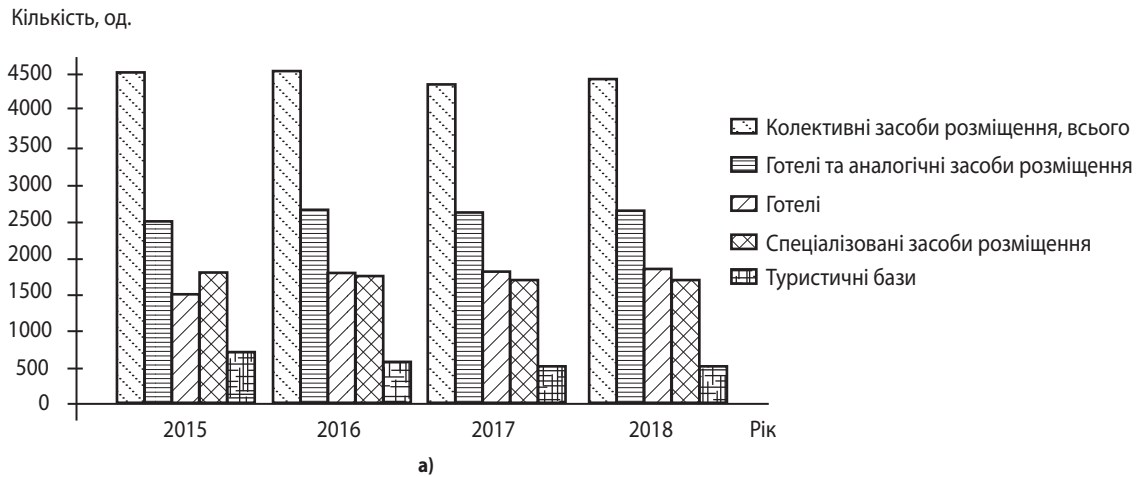

Рис. 3. Розподіл засобів розміщення за різними категоріями: а – за видами всього; б – спеціалізовані засоби розміщення

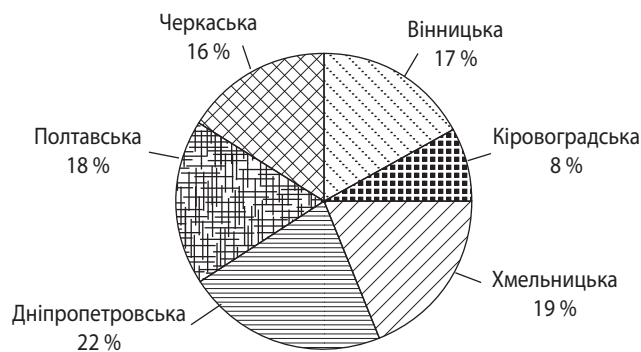

Рис. 4. Розподіл засобів розміщення в областях центрального регіону у 2018 р.

11 хостелів. Стан готельної індустрії цього регіону характеризується незначною кількістю готелів високої категорії, поодинокі готелі мають «цікавинку», що стає їх «візитівкою» і приваблює клієнтів. Сегмент середнього рівня обслуговування представлений достатньою кількістю закладів. Перспективи розвитку готельної сфери Дніпропетровської області пов'язують зі збільшенням кількості сертифікованих готельних підприємств бюджетної цінової категорії, зокрема, костелів та однозіркових готелів.

Серед усіх областей північного регіону (рис. 5) лідером є Київська область за рахунок самого Києва, в якому наявні готелі високої категорії: тенденція до зірковості 4–5* складає 83 %, наявна й найбільша кількість мереж готелів – 10. Проте основною метою подорожей в м. Київ є ділові, знайомство з культурою та відпочинок майже відсутні.

Західний регіон є найбільшим за кількістю областей. Розподіл засобів розміщення в областях західного регіону наведено на рис. 6.

Рис. 5. Розподіл засобів розміщення в областях північного регіону у 2018 р.

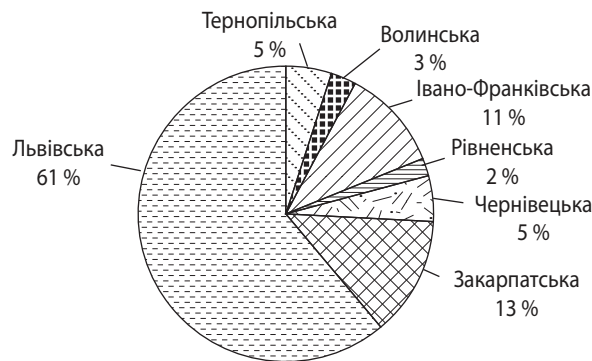

Рис. 6. Розподіл засобів розміщення в областях західного регіону у 2018 р.

Лідером з прийому гостей, згідно з даними офіційної статистики та інтернет-ресурсів, є Львівська область. Упродовж останніх п'яти років по кількості туристів вона займає четверте місце в Україні – приймає майже 65 % всіх гостей західного регіону. Згідно з офіційними даними обласного управління статистики, Львівську область щороку з різною метою відвідує від 130 до 200 тис. туристів. Оператори ринку вважають, що реально область приймає більше півмільйона гостей.

У Тернопільській області знаходиться третина з усіх замків і замкових споруджень, що збереглися в Україні. Для відпочинку і лікування в Тернопільській області наявні 20 санаторіїв, створених на базі місцевих цілющих мінеральних вод. Незважаючи на величезні рекреаційні і туристичні ресурси, інфраструктура, супутня туризму, знаходиться у стадії розвитку. Основними, яскраво вираженими напрямками розвитку туризму є: рекреаційний, пізнавальний, екскурсійний, сільський, зелений, водний, спелеотуризм, гірський і екотуризм. У Рівненській області наявні сприятливі природні умови і необхідна інфраструктура для розвитку екстремального і спортивно-оздоровчого видів туризму, оскільки наявні 127 озер, 12 водосховищ. А також є потенціал і для розвитку паломництва, бо на території області в селі Онішківці (Дубенський район) є чудодійне джерело Святої Ганни з цілющою водою.

В усіх областях західного регіону, крім Львівської, слабо розвинена інфраструктура, недостатня кількість додаткових послуг, будівлі підприємств готельно-ресторанної справи вимагають повної реконструкції, мало уваги приді-

ляється відкриттю нових підприємств сфери гостинності. Проте у цьому регіоні активно практикують зелений туризм, рекреаційний і спелеотуризм з гірським (у Чернівецькій області), паломницький (Рівненська область). Більшість готелів розміщуються в головних адміністративних центрах. Багато садиб, будинків розміщені за містом. В цілому можна надати рекомендації поліпшити інфраструктуру, розвивати готельні підприємства і відкривати нові. Почати фінансування – екотуризм, рекреаційний туризм, паломницький туризм, для яких розробити нові маршрути і внести удосконалення в існуючі.

Матеріальна база засобів розміщення в південному регіоні достатньо непогана, оскільки цей регіон є традиційно курортним та має давні традиції прийому гостей з різними потребами (рис. 7).

У Миколаївській області, за даними туристичних сайтів, переважає категорія «варіант для відпустки» і «готелі без зірок». В основному туристичні потоки спрямовуються у м. Коблево. В Херсонській області наявний вихід на два моря – Азовське і Чорне, але останнім часом лікувальний потенціал і унікальні природні об'єкти майже не використовуються. Великою проблемою цієї області є мала тривалість туристичного сезону. На повну потужність заклади відпочинку завантажено лише протягом 2 місяців, а реальна тривалість купального сезону – 3,5 місяці. Тому необхідно більш інтенсивно розвивати «зелений» та етнотуризм, залучаючи до нього фермерські господарства.

Незважаючи на наявність санаторно-курортної бази в Одеській області, мета поїздки «лікування» займає вкрай

Рис. 7. Розподіл засобів розміщення в областях південного регіону у 2018 р.

низьку позицію. Жоден іноземний турист не купив тур до Одеської області заради покращення здоров'я, що знайшло своє відображення в зменшенні кількості санаторіїв і будинків відпочинку з оздоровчими процедурами.

Внутрішні туристи також майже перестали користуватися санаторно-курортним лікуванням, але це переважно пов'язано із низькою купівельною спроможністю населення України та відсутністю соціальної підтримки як профспілкових організацій, які опікувалися раніше цією

сферою, так і держави загалом. Матеріально-технічний стан підприємств сфери гостинності в Одеській області достатньо пристойний, останнім часом активно працюють з надання послуг в Затоці, Білгород-Дністровському та інші курортні міста.

В Харківській області готельні підприємства знаходяться переважно у самому Харкові, і це туристичні готелі і апартаменти. Загальна їх кількість – 352. Розподіл за основними типами розміщення у відсотках наведено на рис. 8.

Рис. 8. Розподіл засобів розміщення в Харківській області

Цікавим є те, що завантаження готелів у більшості регіонів України є сезонним (в областях, що не належать до активних туристичних зон, влітку вона найнижча, в курортних же зонах – влітку та взимку вона найвища). Також завантаження готелів протягом року, як правило, ще нерівномірне і за днями тижня – на вихідних воно знижується, зростаючи в будні за рахунок тих осіб, яких перебувають у відрядженні.

Суттєву конкуренцію підприємствам готельного господарства, у т. ч. великим готелям, створюють фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які переважно утримують невеличкі готелі та є власниками приватних будинків і квартир [11].

Жорстку конкурентну боротьбу витримують лише ті готелі, котрі можуть запропонувати своїм клієнтам високоякісне обслуговування, а це неможливо без професійно підготовленого персоналу.

Для покращення стану в усіх регіонах України, незалежно від орієнтації на іноземних або внутрішніх туристів, необхідним є:

- розширення видів (асортименту послуг) та їх якості;
- збільшення різноманітності засобів розміщення (бутік-готелі, гостьові будинки, хостели, створення мереж індустрії гостинності);
- розвиток транспортного обслуговування (розширення асортименту та якості послуг) і підвищення якості транспортної інфраструктури;
- розвиток асортименту і підвищення доступності фінансових послуг (як інвестиційних для розвитку підприємств, так і послуг для туристів);
- розвиток послуг і систем зв'язку (у тому числі в галузі інформатизації та телекомунікацій, роз-

виток online-послуг) для створення комфортних умов перебування;

- розвиток туроператорської діяльності та підготовки мережевих, комплексних і тематичних турпродуктів, можливості їх комбінування за індивідуальними замовленнями;
- розвиток інформаційного забезпечення індустрії гостинності, маркетингу, створення нових і реклама вже відомих туристських маршрутів;
- підсилення ролі оздоровчо-лікувального напрямку та орієнтація на потреби різних категорій туристів;
- законодавча та інвестиційна підтримка державою готельно-ресторанних підприємств, у першу чергу тих, які впроваджують інновації.

Загальною тенденцією, з'ясованою в результаті проведених досліджень у всіх регіонах України, є визначення необхідності впровадження інновацій та нових партнерських взаємовідносин, зокрема, між турагенствами та готельно-ресторанними підприємствами, органами влади та державного самоврядування для ефективного розвитку регіональних інфраструктур. Це, насамперед, має реалізуватися через механізми співробітництва із залученням різних джерел фінансування.

За останні роки значно змінилися структура та стратегія розвитку готельних підприємств. У регіонах, де спостерігається зростання їх кількості, відбулася значна диференціація. Значною мірою вона залежить від економічної спроможності внутрішніх туристів і збільшення кількості підприємств високої категорії для заможних туристів та іноземців. В Україні з 2015 р. зменшилася загальна кількість спеціальних засобів розміщення на 11,9 %, водночас наявне зростання загальної їх кількості у Львівській області на 3,4 %. Кількість колективних засобів розміщення, що надають юридичні особи та підприємці, в цілому по Україні зменшилася на 5,2 %, а зросла у:

- Івано-Франківській області – на 19,1 %;
- Київській області – на 2,5 %;
- Києві – на 6,4 %;
- Хмельницькій області – на 3,4 %;
- Львівській – майже на 2 %.

В інших областях значні зміни відбулися в самому розподілі засобів розміщення: майже вдвічі збільшилася кількість апартаментів, поступово зростає кількість хостелів. Керівництво багатьох готелів переглядає політику надання послуг і більш прискіпливо починає ставитися до визначення категорії готелів і їх відповідності світовим стандартам. Позитивним є і поширення ланцюгів готелів, які почали з'являтися і в регіонах, де необхідно розвивати інфраструктуру, зокрема, шляхи для автотранспорту.

Висновок. У результаті проведеного аналізу сучасного стану та тенденцій розвитку готельного бізнесу в регіонах України зроблено висновок, що за останні роки значно змінилася структура та стратегія розвитку готельних підприємств. Сьогодні необхідно покращувати якість послуг із одночасним розширенням їх асортименту, що пов'язано з постійно зростаючими вимогами споживачів відповідно до вимог передових технологій. Значне розширення спектра засобів розміщення (апартаменти, вілли, будинки для

відпочинку, замиські та гостьові будинки, шале тощо) дозволить якнайкраще зорієнтувати різні групи туристів та урізноманітнити види відпочинку.

Перспективою подальших досліджень повинно бути визначення стратегічних альтернатив розвитку підприємств гостинності у регіонах України з врахуванням їх природно-кліматичних умов та специфічних особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азарян О. М., Донець А. А. Науково-практичний підхід до оцінювання конкурентного стану підприємства на ринку готельних послуг. *Торгівля і ринок України*. 2013. Вип. 36. С. 111–119.
2. Байлик С. И. Гостиничное хозяйство. Организация, управление, обслуживание. Киев : Дакор, 2008. 288 с.
3. Бунтова Н. В. Стратегічні орієнтири розвитку готельного бізнесу в Україні. *Ефективна економіка*. 2013. № 12 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=12&y=2013>
4. Остапенко Я. О. Статистичний аналіз підприємств готельного господарства та прогнозування його розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 8. С. 1216–1221.
5. Погоріляк О. О. Готельний комплекс як складова регіональної економічної інфраструктури. *Вісник Львівського університету*. Серія економічна. 2013. № 50. С. 236–243.
6. Подлепіна П. О. Функціонування готельного господарства України в контексті сучасних тенденцій розвитку економіки // Туризм і гостинність в Україні: стан, проблеми, тенденції, перспективи розвитку : матеріали I Міжнар. наук-практ. конф. Черкаси : Брама-Україна, 2012. С. 370–374.
7. Семенов В. Ф., Балджи М. Д., Мозгальова В. М. Регіональний вимір рекреаційно-туристичної діяльності : монографія. Одеса : Optimum, 2008. 201 с.
8. Чорна І. В. Діагностика діяльності підприємств готельного господарства. URL: http://knowledge.allbest.ru/spot/2c0b65625b3ac68b4d43b88421206d37_1.html
9. Державна служба статистики. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>
10. Левковська Л., Чабан Р., Мунін Г. Стан і перспективи розвитку туризму та готельного бізнесу в Україні. *Економіка України*. 2003. № 6. С. 31–36.
11. Будя О. П., Вертелєва О. В. Інноваційні напрямки розвитку маркетингу в сфері туризму і гостинності. *Зовнішня торгівля: право та економіка*. 2008. № 6. С. 142–149.

REFERENCES

- Azarian, O. M., and Donets, A. A. "Naukovo-praktychny pidkhid do otsiniuvannia konkurentnoho stanu pidpriemstva na rynku hotelnykh posluh" [Scientific and Practical Approach to Assessing the Competitive State of the Enterprise in the Hotel Services Market]. *Torhivlia i rynek Ukrainy*, no. 36 (2013): 111-119.
- Baylik, S. I. *Gostinichnoye khozyaystvo. Organizatsiya, upravleniye, obsluzhivaniye* [Hotel Industry. Organization, Management, Service]. Kyiv: Dakor, 2008.
- Budya, O. P., and Vertelieva, O. V. "Innovatsiini napriamky rozvytku marketynhu v sferi turyzmu i hostynnosti" [Innovative Directions of Development of Marketing in the Sphere of Tourism and

Hospitality]. *Zovnishnia torhivlia: pravo ta ekonomika*, no. 6 (2008): 142-149.

Buntova, N. V. "Stratehichni oriientyry rozvytku hotelnoho biznesu v Ukraini" [Strategic Landmarks of Hotel Business Development in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*. 2013. <http://www.economy.nayka.com.Ua/?n=12&y=2013>

Chorna, I. V. "Diahnostyka diialnosti pidpriemstv hotelnoho hospodarstva" [Diagnostics of Activity of the Enterprises of Hotel Economy]. http://knowledge.allbest.ru/sport/2c0b65625b3ac68b4d43b88421206d37_1.html

Derzhavna sluzhba statystyky. <http://ukrstat.gov.ua/>

Levkovska, L., Chaban, R., and Munin, H. "Stan i perspektyvy rozvytku turyzmu ta hotelnoho biznesu v Ukraini" [Status and Prospects of Tourism and Hotel Business Development in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 6 (2003): 31-36.

Ostapenko, Ya. O. "Statystychnyi analiz pidpriemstv hotelnoho hospodarstva ta prohnozuvannya yoho rozvytku" [Statistical Analysis of Hotel Business Enterprises and Forecasting of its Devel-

opment]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 8 (2015): 1216-1221.

Podlepina, P. O. "Funktsionuvannya hotelnoho hospodarstva Ukrainy v konteksti suchasnykh tendentsii rozvytku ekonomiky" [Functioning of the Ukrainian Hotel Industry in the Context of Current Economic Trends]. *Turyzm i hostynnist v Ukraini: stan, problemy, tendentsii, perspektyvy rozvytku*. Cherkasy: Brama-Ukraina, 2012. 370-374.

Pohoriliak, O. O. "Hotelnyi kompleks yak skladova rehionalnoi ekonomichnoi infrastruktury" [Hotel Complex as a Component of Regional Economic Infrastructure]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya ekonomichna*, no. 50 (2013): 236-243.

Semenov, V. F., Baldzhy, M. D., and Mozhalyova, V. M. *Rehionalnyi vymir rekreatsino-turystychnoi diialnosti* [Regional Dimension of Recreational and Tourist Activity]. Odesa: Optimum, 2008.

Стаття надійшла до редакції 16.11.2019 р.